

NIEUWSBRIEF 6, december 2009

VAN DE VOORZITTER

Beste leden van de HVPA en andere geïnteresseerden in de geschiedenis van de Prins Alexanderpolder,

Voor het HVPA-bestuur was 2009 een druk jaar. We hebben een representatieve verenigingswebsite en folder laten ontwerpen en uitvoeren, brachten vier nieuwsbrieven uit, lanceerden een fotowebsite voor de HVPA op Flickr.com, en organiseerden eenzelfde aantal bijeenkomsten voor onze leden en belangstellenden als in 2008. Daarnaast vertegenwoordigden we de vereniging op tal van bijeenkomsten en evenementen.

Ik denk dat we als bestuur tevreden mogen zijn over wat er in het afgelopen jaar tot stand is gebracht. De vereniging staat op poten, de opkomst tijdens de door ons georganiseerde bijeenkomsten is goed, en we wisten het ledental aanzienlijk uit te breiden. Maar wat ons misschien nog het meeste deugd doet, was het enthousiasme van leden en belangstellenden en hun verhalen tijdens diverse ontmoetingen. De HVPA is tot leven gekomen, en er blijkt een blijvende belangstelling te bestaan voor de geschiedenis van de Prins Alexanderpolder!

Uiteraard zijn we er nog niet. Er valt nog veel werk te verrichten op verenigingsgebied en natuurlijk ook op het gebied van het onderzoek naar en het stimuleren van de belangstelling voor de geschiedenis van de polder. In het nieuwe jaar probeert het bestuur daarom een nog aansprekender programma met lezingen te realiseren en de nieuwsbrief nog attractiever te maken. We gaan uiteraard ook door met het in bredere

kring bekend maken van het werk van de HVPA. Daarnaast zijn we hard bezig met plannen maken voor de langere termijn, waarover later uiteraard meer. Voor nu dank aan de leden van de HVPA en deelgemeente Prins Alexander voor hun betrokkenheid bij de HVPA in het afgelopen jaar. Wij hopen velen van u weer te mogen begroeten tijdens de bijeenkomsten in 2010!

Onno de Wit, voorzitter

AGENDA

Lezingen

- donderdag 25 maart, lezing (voor leden en belangstellenden) met aansluitend de algemene ledenvergadering (alleen voor leden)
  - dinsdag 18 mei
  - donderdag 16 september
  - dinsdag 2 november
- De sprekers en de locaties zijn op dit moment nog niet bekend. Daarover wordt u in een later stadium geïnformeerd. Het bestuur stelt het zeer op prijs als u deze data reeds in uw agenda zou willen noteren.

Bestuursvergaderingen

De vergaderingen van het HVPA bestuur zijn in 2010 op 26 januari, 2 maart, 27 april, 25 mei, 29 juni, 5 oktober en 7 december (wijzigingen voorbehouden). Heeft u vragen, suggesties of wensen, laat deze dan, bij voorkeur schriftelijk, weten aan het bestuur. We kunnen deze dan bespreken in de bestuursvergadering en daarna antwoorden.

Vergeet vooral niet om met enige regelmaat de website van de vereniging te bezoeken: www.hvpa.nl

ALEXANDRIA '66 de eerste sportvereniging

Als per 1 januari 1975 de deelgemeente Prins Alexander wordt ingesteld, zijn binnen haar grondgebied al meerdere sportverenigingen actief. In dit artikel besteedt Wim Heistek, bestuurslid van het eerste uur van sportvereniging Alexandria '66, aandacht aan de eerst opgerichte vereniging in de nieuwbouwwijk.

In 1964 komen de eerste woningen gereed in Het Lage Land. Vaak zijn het gezinnen met jonge kinderen die hier hun intrek nemen. Het duurt niet lang of er worden initiatieven ontwikkeld tot bepaalde vormen van recreatie. Zo ontstaat bijvoorbeeld op de hoek van de Berlagestraat en de Duikerstraat een speeltuinvereniging. Naast de gebruikelijke speeltoestellen is er een trapveldje met weliswaar minimale afmetingen, maar de jeugd kan zich er van vroeg in de morgen tot laat in de avond uitleven. Aan publieke belangstelling geen gebrek, vele ouders volgen de verrichtingen van hun kinderen en komen met het idee een echte voetbalvereniging op te richten. Zo verschijnt in de wijkbladen van september 1966 een oproep om zich als lid aan te melden. De respons is redelijk, dus volgen er verdere besprekingen en wordt het belangrijke besluit genomen dat de nieuw op te richten vereniging meer moet bieden dan alleen voetbal. Het moet een zogenaamde omni-vereniging worden.

Op 26 oktober 1966 wordt de oprichtingsvergadering gehouden. De nieuwe club krijgt de naam Alexandria '66, een duidelijke verwijzing naar het gebied waar men woont en recreëert maar ook een hint dat het een vereniging is voor de gehele deelgemeente. Naast voetbal biedt men gelegenheid tot het beoefenen van badminton, tennis en volleybal. Niet veel later komen daar basketbal, gymnastiek en tafeltennis bij. Er wordt nog onderzoeken gedaan naar mogelijke andere takken van sport, maar daarvoor is te weinig belangstelling. In dit artikel beperk ik me tot de voetbalsport.

Clubblad

Direct wordt besloten een clubblad uit te geven. Als redacteur van het eerste uur kan ik nu een glimlach niet onderdrukken: typen op stencils, handmatig tekeningen invoeren, uitlijnen door alle letters te tellen, adressen met de hand schrijven en het blad zoveel mogelijk persoonlijk bij de leden bezorgen, want: "In verband met het gezonde financiële beleid dat de penningmeester wenst te voeren is het voorlopig niet mogelijk het blad per post aan de leden te doen toekomen".

Al op 17 december 1966 wordt het honderdste lid in geschreven, de maandelijkse contributie voor senioren bedraagt drie gulden. Op 1 februari 1967 komt het ledental al boven de tweehonderd.

De eerste wedstrijden

Voor de jonge vereniging is 28 januari 1967 een historische dag. Voor het eerst neemt een team onder de naam Alexandria '66 deel aan een wedstrijd.

Voetbalvereniging Capelle ontvangt gastvrij enkele jeugdteams. Op 5 maart mogen ook de senioren hun debuut maken. Ze spelen op het uitkoolas bestaande trainingsveld van Unicum in Schiebroek. Dat uitkoolas is niet ongevoerd in die tijd. Bij gebrek aan trainingsaccommodatie wordt op zondagmorgen geoefend op het aloude Schuttersveld in Crooswijk met dezelfde ondergrond.

Eerste wedstrijd senioren op uitkoolasveld Unicum

Noodkreet

Het is mei 1967 als toenmalig voorzitter M. Henkes zich via een open brief in de wijkbladen richt tot burgemeester Wim Thomassen van Rotterdam met de nood-

kreet dat de inmiddels 320 actieve leden nog niet één grassprietje in de polder hebben voor het beoefenen van hun sport. Het bestuur deinst er niet voor terug de Rotterdamse kranten in te schakelen en er verschijnen vette koppen als: "Alexandria '66 is ongelukkig met sportbeleid in de wijk."

Allerlei voorstellen van de jonge vereniging worden door de gemeente van de hand gewezen. Men vraagt zich niet af in welke wijk een vereniging thuishoort, maar vindt de datum van oprichting van meer belang. De grondgedachte van de gemeente bij de toewijzing van sportaccommodaties is dat men clubs uit andere delen van de stad naar de polder wil halen om daar gebruik te kunnen maken van nieuwe mogelijkheden. Zelfs het verzoek van Alexandria '66 de school-sportvelden voor de jeugd te mogen gebruiken wordt gedeceideerd van de hand gewezen.

Extra lantaarnpaal

Desondanks gaat de aanwas van nieuwe leden, zowel spelers, kader, als ook vrijwilligers, in een tempo voort dat niemand ooit voor mogelijk had gehouden. Zelfs het feit dat men voorlopig niet in de eigen wijk kan spelen, doet hieraan niets af. De wedstrijden worden afgewerkt op het grote gemeentelijk sportcomplex van Laag Zestienhoven, zodat thuiswedstrijden ook uitwedstrijden zijn. Voor de doordeweekse trainingen komen er oplossingen dichterbij huis, bijvoorbeeld op een kleine strook groen bij de Prinsesseflats waar de gemeente een extra lantaarnpaal plaatst. De spelers dienen zich wel thuis te verkleden. Trainingen zonder bal kunnen worden gehouden op het zandtalud van de Prins Alexanderlaan in voorbereiding. Aan de ene kant breidt Het Lage Land zich uit, aan de andere kant bevinden zich weilanden tot zover het oog reikte. Nog weer later is er een veldje van wat grotere afmetingen en zelfs een bouwkeet als kleedlokaal op het terrein waar nu de Helga-appartementen staan aan de Hendrick Staetsweg. Voor de zaalsporten komt er een meevaller als men gebruik mag maken van de nieuwgebouwde gymnastiekzalen bij de scholen.

Faas Wilkes

Bij het eenjarig bestaan van Alexandria '66 drukt de uitgever van het wijkblad Prins Alexanderstad een speciale krant die huis aan huis wordt verspreid en de vereniging veel goodwill oplevert. Het spelen zo ver van de eigen wijk duurt twee seizoenen. Langzamerhand krijgt men meer steun van de gemeente die ook inziet welke functie de club binnen de wijk heeft. Bij aanvang van het seizoen 1969 -1970 kunnen twee school-sportvelden aan de Folkert Elsingastraat worden betrokken en is Alexandria '66 eindelijk thuis in de eigen wijk. De opening van de velden wordt een bijzonder druk bezocht festijn. Niemand minder dan Nederlands stervoetballer uit vroeger tijden, Faas Wilkes, verricht de openingshandeling. Hij treedt zelfs nog een helft aan in de openingswedstrijd.

Faas Wilkes in actie tijdens de openingswedstrijd van de velden aan de Folkert Elsingastraat, juli 1969

Duizend leden

De sportvelden in de eigen wijk hebben een enorme impact. Weekblad de Havenloods meldt in een artikel in juni 1969 dat er zo'n duizend leden staan ingeschreven. De afdeling gymnastiek is de grootste met 328 beoefenaars, direct gevolgd door de voetbal met 311 leden. De standaardelftallen op zaterdag en zondag zijn uiteraard in de laagste klassen begonnen, maar vooral op zondag worden de wedstrijden door vele honderden toeschouwers bezocht, een unicum in de kelder (de allerlaagste klasse, WH) van het voetbal! Uit een telling op een willekeurige zondag blijkt

dat aan de Folkert Elsingastraat meer publiek aanwezig is dan op het nabijgelegen Woudestein waar Excelsior in het betaalde voetbal speelt.

Leningradweg

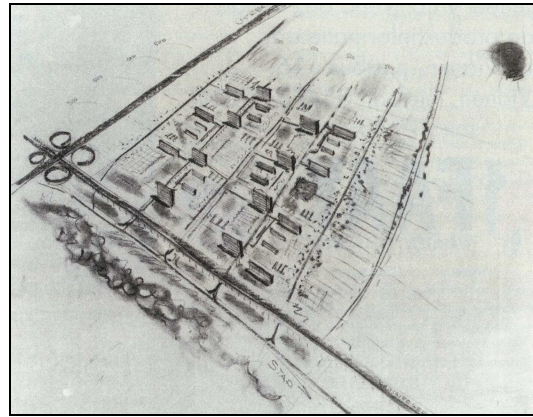
De bebouwing in de deelgemeente gaat met rasse schreden door, niet alleen in Het Lage Land maar ook in de andere wijken. Er verrijzen meer en grotere sportcomplexen en in 1972 kan Alexandria '66 zijn twee velden inruilen voor twee velden aan de Boszoom. Nu met de mogelijkheid een eigen clubhuis te bouwen. Men kan ook gebruik maken van de velden van andere verenigingen die daar gevestigd zijn en die op zaterdag nauwelijks of geen jeugdteams hebben. Tevens staan de velden bij de school aan de Rodaristraat aan de andere kant van de wijk ter beschikking van de vereniging.

Tot 1984 blijft Alexandria '66 aan de Boszoom. Dan krijgt het de beschikking over het fraaie complex aan de Leningradweg in de wijk Oosterflank waar men nu nog steeds speelt.

Wim Heistek

De stedenbouwkundige ontwikkeling van de Prins Alexanderpolder voordracht door ir. Luuk de Boer

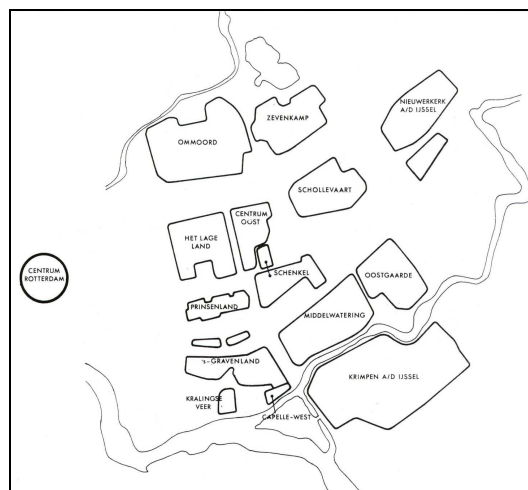
Na de inleiding door Onno de Wit, voorzitter van de HVPA, hield architect Luuk de Boer op dinsdag 29 september 2009 in het Multifunctioneel Centrum De Kristal in Rotterdam-Nesselande voor enthousiaste HVPA leden en belangstellenden een presentatie over de uitbreidingsplannen die na 1945 gemaakt zijn voor de Prins Alexanderpolder. Aan de hand van vele foto's en uiteenlopend kaartmateriaal schetste hij een beeld van de stedenbouwkundige ontwikkeling van de Prins Alexanderpolder. Opeenvolgende uitbreidingsplannen werden getoond van de wijken Het Lage Land, Ommoord, Oosterflank, Zevenkamp, Prinsenland, 's Gravenland en Nesselande.

Ongedateerde ontwerpschets van Lotte Stam-Beese voor de wijk Het Lage Land

Landschappelijke elementen

De eerste plannen voor Het Lage Land en later ook Ommoord werden op papier gezet onder leiding van de stedenbouwkundige Lotte Stam-Beese (1903-1988). Een doorlopend thema bij de daarna volgende plannen waren de diverse infrastructurele werken: het openbaar vervoer, het rijks- en snelwegennet en de spoorwegen. Een ander fascinerend aspect is dat diverse maatschappelijke ontwikkelingen duidelijk aanwezig en zichtbaar zijn in de plannenmakerij en de realisering van de verschillende wijken. Het ging daarbij niet alleen om het zoeken naar antwoorden op architectonische, stedenbouwkundige en volkshuisvestelijke opgaven, maar ook om de relatie met de stad Rotterdam en met Capelle aan den IJssel en om de vraag of het gewenst is om bij een nieuwe wijk rekening te houden met oude landschappelijke elementen.

Concept structuurstudie, 1977

Naoorlogse stedenbouw

Er was bij de lezing ruimschoots gelegenheid tot het stellen van vragen, zodat de avond een interactief karakter kreeg. Uiteraard bleven ook nog vragen onbeantwoord, zoals die over de vertaling van de ideologische opvattingen van Stam-Beese naar de praktijk, of de vraag in hoeverre de Prins Alexanderpolder nu representatief is voor de naoorlogse stedenbouw. Genoeg stof dus nog voor een volgende bijeenkomst over de architectonische en stedenbouwkundige geschiedenis van de Prins Alexanderpolder.

Bezoek aan het J.A. Beijerinck-gemaal

Het HVPA bestuur had ditmaal alleen de leden uitgenodigd voor een extra bijeenkomst op zaterdagochtend 19 december 2009, op een voor de polder Prins Alexander bijzondere en historische locatie: het gebouw waarin zowel de Stichting tot behoud van het gemaal Jan Anne Beijerinck als de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel (HVC) gehuisvest zijn. Na de ingrijpende renovatie van het J.A.Beijerinckgemaal vond op 11 september 2009 de officiële heropening plaats van dit beneden-gemaal en van het Historisch Museum van de HVC. De eerste tentoonstelling in het vernieuwde gebouw, 'Tussen IJssel en Rotte. 5 landschappen op 1 plek' werd gelijktijdig geopend. De leden werden ontvangen door de voorzitter van het HVC, mw. Anneke van den Bremen, dhr. Aart Jan Damsteeg van de Stichting Beijerinckgemaal en dhr. Hans Bolkestein, samensteller van de tentoonstelling. Na een korte inleiding over de locatie, het gemaal en de HVC door mw. Van den Bremen, werd onder leiding van de dhr. Damsteeg het gemaal bekeken en met dhr. Bolkestein de tentoonstelling bezocht. Het was een boeiende en ook leerzame ochtend.

Informatie

Het Historisch Museum en het gemaal zijn iedere zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur geopend. De toegang is gratis. De expositie 'Tussen IJssel en Rotte. 5 landschappen op 1 plek' is tot de zomer

te zien. Bij deze tentoonstelling verscheen een gelijknamige kleine publicatie. De prijs is € 4,00.

Het Beijerinckgemaal

Voor iedereen die geïnteresseerd is in de polder Prins Alexander, is een bezoek aan het gemaal, het museum en de tentoonstelling zeer aan te bevelen. Het adres: Bermweg 13, 2906 LA Capelle aan den IJssel. Dit is ongeveer vijf minuten lopen vanaf metrohalte Schenkel.

Er is beperkte parkeergelegenheid langs de Bermweg, maar wel gratis parkeermogelijkheid aan de Akkerwinde, op twee minuten loopafstand van het gemaal.

www.beijerinckgemaal.nl

www.hvc-capelle.nl

Door de wintervakantie is deze Nieuwsbrief helaas iets later gerealiseerd dan de opzet was.

Heeft u vragen of opmerkingen?

Neem dan contact op met de HVPA: secretariaat
Van der Helmstraat 448
3067 HN Rotterdam
tel. 010 420 62 73 of 06 108 697 09
email: info@hvpa.nl

Lid worden van de HVPA?

U kunt lid worden door of € 15,- of € 12,- voor 65+ over te maken op bankrekeningnummer 140265708, t.n.v. de Historische Vereniging Prins Alexander.